

Prædiken skærtorsdag aften 28.3.2024 kl.19.

Salmer: 217, 368, præd, 848, 862

Evangelium: Joh. 13,1-15

Der er sådan en blid stilhed over skærtorsdag aften. Stilhed, fordi det er aften. Og blidhed, fordi fortællingerne om denne aften handler om en sammenhæng hvor mennesker, vil stå sammen; om venner der mødes

Det er først senere, ud på natten, at ensomhed og det grufulde tager fat.

Jeg har valgt et udsnit af vores alterrude som billede: dér hvor æbler daler stille ned på en aftenblå himmel. Det er som et billede på, at vi får; livet kommer os i møde, daler ned som gaver. Vi er modtagere. Men vi er også nogen, der kan give. Og dagens evangelium fortæller, at det skal vi øve os i; øve os i at være i tjeneste for andre.

I gensidig tjeneste for hinanden.

Skærtorsdag aften, hvor de spiser sammen for sidste gang, den har en stilhed. Og den formidler en blidhed. Det vil jeg godt holde fast i, - og altså prøve at glemme, hvad vi ved om langfredag.

Når de fortæller om denne aften i ny testamente, så er det selve *påskemåltidet*, der har fokus. At de mødes, som vi gør juleaften; de skal fejre en religiøs fest med et festmåltid. Og de har glædet sig. Ligesom vi gør juleaften. Jeg bruger *juleaften som eksempel*, fordi jeg tror, at vores oplevelser med juleaften nok er det, der kommer nærmest på hvad en jødisk påske er.

En aften, hvor man samles. Nogen har store familier, nogen har ingen. Nogen har et flot og pyntet hjem, nogen har intet. Og så er der alt det midt imellem. Men en aften med feststemning overalt.

For os er juleaften en fest, hvor vi fejrer Jesu fødsel og vi gør det med en fejring for samvær og fred. Og derfor bliver det ekstra synligt og forkert, når nogen er alene eller ensomme eller overladt til sig selv, juleaften. Og at der er ufred, enten hjemme eller ude i verden.

Det samme kan vi godt sige om jødernes påskeaften, at den er en folkelig fest, som de holder for at fejre en *gammel befrielse fra slaveri under Farao* i Egypten; og de fejrer den som et befriet folk; så det at mennesker er slavebundet bliver ekstra tydeligt og forkert den aften.

De skal fejre påske, disciplene og Jesus, og de har ikke noget hjem. Så de må låne en sal, hvor de kan være. Der er feststemning i byen. Hos høj og lav. Da de spiser, overrasker Jesus dem. Han opfører sig, som om han var en *husslave*. *Og så på den aften, hvor de skulle fejre aldrig at blive slaver igen!*

Han opfører sig som en husslave, har gjort alting klar til at vaske deres støvede fødder. Bøjer sig ned over dem, - alle de forslidte fødder, med grove negle, hælskorper, hård hud, -sådan som fødder ser ud, når man lever udendørs og ikke har noget hjem. Og så viser han dem, at det at gøre noget for andre, er *ikke* det samme som at være slave. At gøre noget for en anden af omsorg, af omtanke, ja af almindelig menneskelighed, det er der frihed i. For det er at hengive sig. Frivilligt. Det er et

menneskes frie drift til at være et menneske for en anden.

Ved at vaske deres fødder vender han vores opfattelse af, hvad det er at være slave; og hvad det gør ved os, når vi gør noget for andre; at det skaber et ligeværdigt sammenhold.

De kunne jo ellers gå hen og tro, at når de nu ikke længere er slaver, sådan som de havde været det i kong faraos tid, så er der kun den anden mulighed, det modsatte: at så er de herrer. For herre og slave, det var de to muligheder, de kendte. Enten adlyder man eller også giver man ordrer.

Men det er lige ind i den modsætning, at Jesus viser en tredje mulighed. At tjene. Og tjeneste bryder modsætningen op; indefra.

At tjene, -lad ordet og meningen synke godt ind. Slip ordet "tjeneste" fri fra vores vante forestillinger om tjenestepiger og militærtjeneste. For dér er vi stadig i en feudal virkelighed, med herrefolk og tjenestefolk. Åh, slip ordet tjeneste fri fra den!

Og smag på ordet: at tjene; lad det synke ind.

At tjene, det ord gør noget ved vores opfattelse af at være herre, og af at være tjener og slave. Det opløser på en måde dem begge, indefra.

Og det opløser også den opsplitning af mennesker, som var vi to afskilte kategorier, herrer og slaver; dem der nyder, og dem, der yder. Dem med magt, der nyder og høster alle fordele af systemet. Og dem, der yder, til

meget mindre løn og som ikke kan komme ud af en ofte nedarvet trældom.

For det findes. Uanset, at de fleste af os er blevet mere velhavende, så er der herrer og tjenere; dem der giver ordrer og bestemmer og dem, der skal adlyde og finde sig i.

Men at tjene, det går lige mellem dem begge to, og med sin blide mildhed opløser det den vante logik.

At kunne tjene, det banker på døren, og vil ind. Byder sig indenfor, hos både herre og slave, -for nu at blive i den kategori. Og at tjene ændrer begge:

Hos herren banker det på med et: "husk nu, at du er ikke alene. Du er ikke mere end andre. Du kan være en medhjælp for en anden. Du kan tjene for andre. Ikke for at blive klappet på skuldrene og komme på Facebook for hvor fint det er. Men fordi du er et menneske.

Mellem andre. Og du er ikke noget uden de andre. At du har arvet privilegier er ikke noget, du så har som en ret. De er en gave, og du er en modtager. Så, hvordan vil du bruge dem? Gør dig ikke til mere, end du er!"

Og at tjene banker på hos den, der er slave, bundet af økonomiske vilkår, afhængig af andres beslutninger og siger: "Gør dig ikke mindre end du er! Bevar din indre frihed, dit eget værd. Du er et menneske som enhver anden. Du er ikke mindre end andre. Du kan være til hjælp for en anden, også uden at være beordret til det. Og dit arbejde kan være en tjeneste, en gave du giver til en anden, og ikke bare et lønjob. Du er også en, der modtager."

For vi lever i en gensidig nødvendighed, - en nødvendig gensidighed. Ja, jeg fordobler ordene, *fordi vi nu er ved at gøre op med en fuldstændig fortænkt opfattelse af et menneske som et selvstændigt individ, der stod alene i verden. Og måtte klare sig, alene.* Dén 1800-talsopfattelse af det enestående individ der kan selv, er vi på vej væk fra. Og det skyldes vores naturvidenskab! Det er blevet mere og mere tydeligt, at alt liv på jordkloden er gensidigt afhængige af hinanden. Ned til mindste amøbe og bakterie.

Vi mennesker kan ikke leve, hvis ikke vi kan give. Og hvis ikke, vi kan tage imod. Det gælder mellem hinanden i verden, og med naturen; i lighed og gensidighed.

Jeg vil tage ordet *hengivelse* ind her.

Det ord er tit løftet væk fra hverdagen, enten hen i en halvreligiøs eller over i en erotisk sfære.

Men hengivelse sker hver dag, og ubemærket.

Hverdagsagtigt, mellem mennesker. Og hele naturen hviler på det. Vi kan tænke på stæreflokkene, nu hvor der er sort sol, som lader de mindste være inde i flokken, beskyttet af de ældre, enten mod rovfugle eller mod kulden, når de går til ro. Og rovfuglen, som er på vingerne, den har også en yngel, den skal passe på; den jager aldrig for at vise sin magt.

At hengive sig er at opgive noget af sig selv for en anden eller for andres skyld; opgive noget af sit eget til noget udenfor en selv. Og ikke tro, at man mister noget, fordi man giver noget.

Der er hengivelse i at give.

Og der er også hengivelse i at kunne modtage.

Det at give kan jo få os til at føle os mere værd og forvente mere tak, end vi får; mere anerkendelse, måske endda dyrkelse...underdanighed fra de andre...

Så at kunne give med hengivelse er noget, vi skal øve os i. Hver dag. For det lykkes ikke altid.

Men det er dér, hvor vi aner: jeg gør det med en indre frihed, frivilligt, og med et indre værd, fordi jeg er et menneske. Ikke for at opnå noget. Både mig der giver nu, og den der modtager, vi skal begge kunne bevare vores indre frihed og vi er lige meget værd. For det handler om gensidighed.

Og når vi får og er dem, der modtager, så tænker vi måske ikke på, at det også har med hengivelse at gøre.

Men det har det. For man skal kunne overlade sig til og give sig over til en anden, til andre; altså holde noget af sin stolthed tilbage og tage imod. Hengive sig til, at en anden gør noget for mig. Og turde se sig selv, som en, der modtager. Begge har vi vores indre frihed og er lige meget værd. For det handler om gensidighed.

Hengivelse er kunne slippe sig selv og sit eget. Når vi får og når vi giver.

Der kan ikke være liv uden hengivelse.

Amen.

